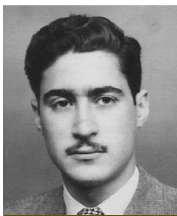

מורשת והנצחה

70 שנה לפרשת "העסק הביש" - "מבצע סוזאנה"

אלה שושנה ונחם אילן

סא"ל מהנדס עזר ז"ל

סא"ל ד"ר מרוזק ז"ל

המל"מ, אתר ההנצחה ממלכתי לחללי קהילת המודיעין, ציין לאחרונה 70 שנה לתלייתם בקהיר בח' בשבט, 6 בפברואר 1955, של סא"ל ד"ר **משה מרוזק** וסא"ל המהנדס **שמואל עזר** ז"ל. השניים היו מפקדי החוליות בקהיר ובאלכסנדריה שהפעיל המודיעין הישראלי במצרים בראשית שנות החמישים כדי לבצע שרשרת של מעשי חבלה שנועדו לסכל את התחייבות בריטניה לפנות את מצרים ובמיוחד את תעלת סואץ. הפרשה נודעה לשמצה כ"פרשת העסק הביש".

כדי להדהד את האירוע ובעיקר את לקחי קיימו הקרן להנצחת קדושי קהיר והמל"מ פעילות במגוון מעגלים, ובהם:

■ ראש הקרן, פרופ' (אמריטוס) **נחם אילן**, הרצה ב-2 בפברואר 2025 בזמל"מ בשיתוף מ.ת.ג בפני למעלה מ-900 איש ואישה על "שבעים שנות מאמץ לזיכרון ולהנצחה".

■ ב-4 בפברואר 2025 התקיים במל"מ אירוע מרגש לציון שבעים השנה. האולם היה מלא עד אפס מקום בבני משפחות **המשך בעמוד 2**

משולחן המנכ"ל

בני המשפחות השכולות וחברי המל"מ היקרים, **שנת** 2025 יצאה לדרך. בצפון נכנסה לתוקפה הפסקת האש מול החיזבאללה, ובדרום אנו בעיצומו של שלב א' בתהליך החזרת החטופות והחטופים ארצה. כולי תקווה שגם שלב ב' יצא לדרך וכל החטופים ישובו במהרה לביתם. באיר"ש התגברו הפיגועים בתקופה האחרונה. דבר שחייב את צה"ל לצאת למבצע "חומת ברזל" בגנין ובטול כרם. ברצוני לשלוח תנחומים למשפחתו של חבר הוועד המנהל שלנו **איתן גלזר** ז"ל שנפטר - איש יקר ונעים הליכות. הוא ליווה את המל"מ לאורך שנים כאיש קהילת המודיעין ועסק לא מעט במורשת. יהי זכרו ברוך.

פעילות המל"מ נמשכת כרגיל: ביקורי בתי ספר מהפריפריה ומהמרכז, גם מכינת "כרם אל", מכינת דרוזית מדלית אל כרמל משולבת ביהודים, ביקרה אותנו, וכן קבוצות של אורחים מהארץ ומחול.

העבודות על תצוגת המודיעין החדשה נמשכות ולקראת סיום. טקס חנוכת המקום יתקיים ב-25 בפברואר 2025 במעמד התורם ואורחים. העבודות על תצוגת ה-7 באוקטובר נמשכות, וכולי תקווה שיסתיימו עד אמצע חודש מרץ 2025.

בחודש ינואר קיימנו מספר אירועים במל"מ: ערב מורשת שעסק בנושא צה"ל ואמ"ן במהלך העשור שלפני המלחמה - "העשור האבוד". כנס בנושא תרומתן והשפעתן של היחידות הטכנולוגיות בצה"ל בשיתוף העמותה להיסטוריה צבאית, וכן חידון מורשת של חיל המודיעין בהובלת רע"ן מורשת של אמ"ן **נדעון מיטנשיץ**.

בתחילת פברואר התקיים ערב לציון 70 שנה ל"מבצע סוזאנה" או בשם המוכר פרשת "העסק הביש" במצרים יחד עם הקרן לקדושי קהיר. ערב בהשתתפות בני המשפחה, חברי הקהילה ואורחים.

שידורי זמל"מ נמשכים במסירות רבה בהובלתה של **יוכי ארליך**. גיליון 100 של "מבט מל"מ" נמצא בעבודה ואמור לצאת לקראת יום העצמאות. פעילות המכון למתודולוגיה ומרכז המידע לחקר המודיעין והטרור נמשכות בהתאם לתוכנית העבודה.

ברצוני להודות למתנדבים שלנו, יוצאי קהילת המודיעין הפועלים לצד צוות המל"מ, במסירות ובאחריות, מדריכים את המבקרים השונים ומעשירים אותם בידע ובמורשת של קהילת המודיעין. המשך עשייה מבורכת לכולנו.

בברכה,

תא"ל (מיל) יובל חלמיש, מנכ"ל המל"מ

70 שנה לפרשת "העסק הביש"

אלוף (מיל) אהרן זאבי פרקש

של אנשי הפרשה, הדור השני והשלישי, חברי המל"מ ועוד. לאחר דברי פתיחה של מנכ"ל המל"מ, יובל חלמיש, הוקרנו דברי ברכה של נשיא המדינה מר יצחק הרצוג, וי"ר המל"מ אלוף (מיל) אהרן זאבי פרקש, נשא דברים על חובת האחריות האישית, חובת החקירה הממלכתית וחובת יישום הלקחים והנחלתם מדור לדור. נחם אילן הרצה על מאמץ של שבעים שנה לזיכרון ולהנצחה. סרטי הדור הראשון, השני והשלישי של גיבורי ה"פרשה" הוסיפו נופך אישי מרגש.

■ ב"ב בשבט, 10 בפברואר 2025, קיימה הקרן אירוע באשדוד בשיתוף עם ועד עדת הקראים ומכון בן-צבי לחקר קהילות ישראל במזרח. ד"ר משה מרזוק היה קראי גאה. נכחו באירוע מאות יהודים קראים מכל קהילותיהם ברחבי הארץ (רמלה, מצליח, אופקים, רנן, באר שבע ואשדוד). באירוע נדונו היבטים מגוונים של תולדות הקראים וחקרם, והתפקיד המרכזי והמכריע של משה מרזוק משנתפסו חברי החוליות באלכסנדריה ובקהיר. מרזוק נטל על עצמו את מלוא האחריות להפעלתן אף שכבר לא מילא כל תפקיד, רק משום שהיה הקצין היחיד בחבורה ותפש עצמו אחראי מבחינה מוסרית (ולא פורמלית!).

■ בשל מזג האוויר הסוער בוטלה האזכרה השנתית, המתקיימת בהרצל שנוכחים בה בדרך כלל מאות צעירים וצעירות מכל הארץ. האזכרה תתקיים במועד מאוחר יותר.

■ בכ"ה בשבט, 23 בפברואר 2025, תקיים הקרן אירוע באוניברסיטת חיפה בשיתוף הקתדרה לחקר יהדות מצרים. תיעוד האירועים השונים זמין באתר הקרן "נידוני קהיר".

לכל אלה נוסיף את הופעתו של ראש הקרן נחם אילן בתוכניתו השבועית של גזעון מיטשניק במ.ת.ג, "שלישי אישי". עוד השתתפו בתוכנית גיא דסה, בנו של רוברט דסה ז"ל, מאסירי ה"פרשה"; ודני ברעם, לוחם השיטת שנשבה במצרים במלחמת ששת הימים. הוא וחבריו השבויים (11 טייסים ושייטים) הסכימו לעכב את שחרורם מהשבי כדי שגם ארבעת אסירי העסק הביש שנותרו בכלא ישתחררו עימם.

דבר העורכת

קוראים יקרים,

"העסק הביש", פרשת לבון" היה אחד האירועים המטלטלים בתולדות ישראל בשנותיה הראשונות. הסיפור ידוע אך רק בחלקו. באופן נמהר בצמרת ישראל ובחיל המודיעין של צה"ל (יחידה 131), הוחלט להפעיל מחתרת של יהודים ציונים לבצע מעשי חבלה בקהיר ובאלכסנדריה. זאת, במטרה לסכל את התחייבות בריטניה לפנות את מצרים ובמיוחד את תעלת סואץ. רעיון חסר אחריות, ומסוכן מאין כמותו. החוליה נתפסה על ידי המצרים, שניים מחבריה נתלו והשאר נדונו לשנות מאסר ארוכות. מקס בנט, קצין מודיעין מיחידה 131 שלא היה קשור לרשת, אך נחשף ועונה עד ששם קץ לחייו בכלא.

הפרשה הייתה לכישלון כפול: העדר תשובה לשאלה שלא חדלה לרחף - מי נתן את ההוראה, והתנערות מגורל נידוני קהיר והפקרתם לשנים ארוכות. זאת עד שראש המוסד, האלוף מאיר עמית, התעקש לפדותם אחרי מלחמת 1967. ועוד נלוותה לפרשה האומללה התעקשותו של ראש הממשלה באותם ימים, דוד בן-גוריון, לכוון גוף משפטי שיחקור את הפרשה, והתעקשותם מנגד של ראשי מפלגת השלטון להפקיד את הנושא בידי אנשי המפלגה, ולהשאירו במערכת הפוליטית. על רקע זה התפטר בן-גוריון, והתעלומה כאילו נקברה.

אלא שדמי אחינו לא חדלו לזעוק מן האדמה, ונראה שהלקח לא ממש נלמד עד היום. וכך, אנו במרכז למורשת מודיעין, אתר הנצחה ממלכתי לחללי קהילת המודיעין, ציינו החודש 70 שנה להוצאתם להורג של משה מרזוק ושמואל עזר, קדושי קהיר. בדבריו באירוע מרכזי שקיימנו במל"מ, הדגיש י"ר המל"מ אלוף (מיל) אהרן זאבי פרקש את חובת האחריות האישית, חובת החקירה הממלכתית וחובת יישום הלקחים והנחלתם מדור לדור. אכן, הנשיאה באחריות איננה אופציה לבחירה, את האמת אין לקבור - יש לחשוף אותה לפני שתהרוס את השורשים.

בגיליון זה של "רואים מל"מ" הראשון לשנת 2025 תוכלו לקרוא על המשך הפעילות - בתחום ההנצחה, המורשת הפעילה, מכוני המחקר במל"מ ובעמותות.

קריאה מעשירה ומועילה

יוכי ארליך

עורכת רואים מל"מ
ראש ועדת גיוס ופעילות חברים בוועד המנהל

אילן חסידי

גיליון 100 של "מבט מל"מ" ייצא לאור לעיונכם סביב חגי האביב. לציון ייחודיות האירוע הוא ישתרע הפעם על פני 100 עמודים (!) ויעסוק בשני נושאים עיקריים: מאמרים וכתבות שעניינן המלחמה והמתרחש סביבה (רלבנטיות, הוא "שם המשחק"); וסקירה היסטורית של 35 שנות כתב-העת, תוך "הצדעה" לכל אחד מגיליונותיו, וב"תיבול" זיכרונות העורכים ויושבי הראש של העמותה לדורותיהם.

יוסי בן ארי, בשם המערכת

חבנטמל"מ

אז אין כתוב בשלטי הכביש של "נתיבי ישראל": "שווה לחכות"!

CONTACT US
שלחו משוב ותגובות למערכת

- **הפתעה אסטרטגית - תמיד? מרצה:** פרופ' עזר גת. מחזיק קתדרת עזר וייצמן לביטחון לאומי וראש תוכנית המ"א הבינלאומית והאקדמית בביתחון ודיפלומטיה באוניברסיטת ת"א (5.1.2025).
  - **טורקיה בסוריה: האם היא בעלת הבית החדשה?** הרצתה: ד"ר גליה לינדנשטראוס, חוקרת בכירה במכון למחקרי ביטחון לאומי, INSS ועורכת שותפה של כתב העת של המכון, העדכן האסטרטגי (12.1.2025).
  - **כשמדברים על מנהל אזרחי למה מתכוונים?** הסביר תא"ל (בדימוס) שחף זוד (שפי). שירת בצה"ל 33 שנים מתוכם 17 בתחום המנהל האזרחי באיו"ש, י.ע, מושל חברון, סגן וראש המנהל האזרחי. שפי השתתף בשיחות עם הפלסטינאים על יישום "הסכם אוסלו" ואחראי על הנושאים האזרחיים בשיחות-הסכם הביניים (26.1.2025).
  - **שבעים שנה ל"עסק הביש": המאבק לזיכרון ולהנצחה.** הרצה: פרופ' נחם אילן, מכון בן צבי לחקר קהילות יהודיות במזרח וראש הקרן להנצחת קדושי קהיר במל"מ (2.2.2025).
- ניתן להיכנס להקלטות ביוטיוב ובאתר מ.ת.ג www.meteg.co.il.
להלן נביא לקט נבחר של תמצית ההרצאות.

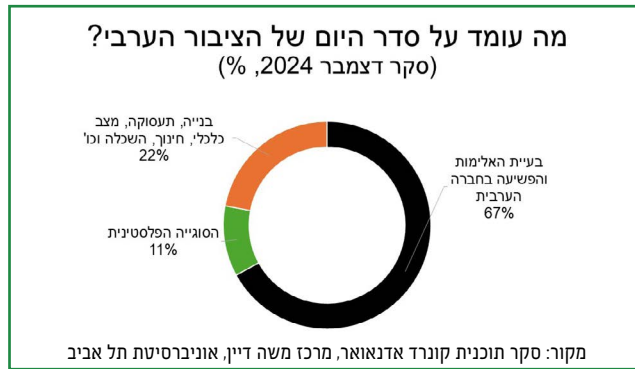
- **המל"מ** ממשיך לקיים שידורים מקוונים בזום בסוגיות הקשורות בסדר היום המגזין מתקיים בשיתוף מ.ת.ג בהובלת **אהוד שפירא ואריק אופיר** בכל יום ראשון ומשתתפים בו אלפי חברים. מרכזת ומנחה: **יוכי ארליך**.
להלן פירוט ההרצאות שהתקיימו בתקופה האחרונה:
- **מחלקת הבקרה ("איפכא מסתברא") ושאלות נחיצות, חשיבתה ותוחלתה.** הרצה: אל"מ (מיל) **שלמה קשי**, רמ"ח בקרה באמ"ן 1999-2007, ובמשרד ראה"מ 2008-2020 (8.12.2024).
- **סוריה - בעקבות נפילת משטר אל-אסד, האם תהיה תקומה לסוריה?** הרצה: פרופ' אייל זיסר. פרופסור להיסטוריה של המזרח התיכון ואפריקה באוניברסיטת תל אביב. מומחה לסוריה ולבנון, סגן רקטור, בעבר דיקן מדעי הרוח וראש מרכז דיין לחקר המזרח התיכון. (15.12.2024).
- **הערבים בישראל והסוגיה הפלסטינית בעקבות 7 באוקטובר.** הרצה: ד"ר **אריק רודניצקי**, מרכז דיין אוניברסיטת תל אביב (22.12.2024).
- **ירדן ההאשמית בת 103, הכיצד?** הרצה: פרופ' (אמריטוס) **אשר ססר**, בחוג להיסטוריה של המזרח התיכון ואפריקה באוניברסיטת תל אביב. מומחה לירדן ולסכסוך הישראלי - פלסטיני (29.12.2024).

הערבים בישראל והסוגיה הפלסטינית בעקבות 7 באוקטובר

אריק רודניצקי

הרשות הפלסטינית בהנהגת מחמוד עבאס (אבו מאזן) באיו"ש לשלטון החמאס בעזה. השינויים בעמדות הציבור הערבי ביחס לסוגיה הפלסטינית משתקפים בסקרי עומק שנערכו לאורך המלחמה. הסולידריות עם בני העם הפלסטיני משתקפת בנטייה הרווחת בקרב הציבור ערבי להעדיף את פתרון שתי המדינות בהשוואה לחלופות אחרות, כגון

משחר הקמת המדינה משפיעות התהפוכות בסכסוך הישראלי-ערבי הרחב, והישראלי-פלסטיני בפרט, על עמדות ותחושות בקרב הציבור הערבי בישראל. בציבור הערבי הרחב שוררת הסכמה כי האזרחים הערבים הם חלק בלתי נפרד מן העם הפלסטיני. אולם המלחמה הנוכחית, הממושכת והקשה ביותר בתולדות הסכסוך הישראלי-פלסטיני, מלמדת על שינוי בדרך התייחסותם לסוגיה הפלסטינית.

מדינה אחת מהים לנהר או השארת המצב הנוכחי על כנו, מתוך תקווה שפתרון שתי המדינות יבטיח את שלומם של הפלסטינים. עם זאת, בסדר היום הפוליטי של הציבור הערבי תופסת הסוגיה הפלסטינית מקום שולי בהשוואה לסוגיות האזרחיות, ובראשן בעיות הפשיעה והאלימות ביישובים הערבים. יתרה מכך, לאורך המלחמה, מרכיב האזרחות הישראלית בזהותם של הערבים בישראל התחזק, והוא שווה כעת בחשיבותו למרכיב הזהות הערבית הכללית, בעוד מרכיב הזהות הלאומית הפלסטינית נחלש. המסקנה היא שבצל המלחמה המתמשכת, הציבור הערבי עורך הבחנה בין סוגיות אזרחיות שיש להן השפעה פוליטית עליו לבין הזדהות רגשית עם בני העם הפלסטיני.

בעבר המנהיגות הפוליטית הערבית טבעה את הסיסמה "שלום ושוויון". בכך כרכה את מאבקם של הערבים לשוויון אזרחי בתוך המדינה עם מאמצי ההסדרה של הסוגיה הפלסטינית באמצעות פתרון שתי המדינות. לאורך שני העשורים האחרונים חל שינוי מהותי בדרך התייחסותם של הערבים בישראל לסוגיה הפלסטינית, אשר הפכה בעיניהם מסוגיה פוליטית המשפיעה על דרכי המאבק האזרחי בתוך המדינה לסוגיה הומניטארית שביסודה הזדהות לאומית עם הפלסטינים באיו"ש ובעזה. הגורם העיקרי לשינוי היה המשבר שפקד את התנועה הלאומית הפלסטינית בעקבות מותו של יאסר ערפאת בשלהי 2004 והפיצול בין

CONTACT US
שלחו משב ותגובות למערכת

ירדן ההאשמית בת 103 - הכיצד?

אשר סור

הפערים בין ישראל וירדן ביחס לסוגיה זו. מאז 1977 שלטו בישראל לרוב ממשלות ימין שלא דגלו בחלוקת הארץ. בירדן גבר מאד החשש שישראל עלולה לפעול למען פתרון פלסטיני על חשבונה, תוך גירוש תושבים פלסטינים מן השטחים אליה, "מולדת התחליף", (אל-טון אל-בדיל) בפי ירדנים.

עבדאללה מלך ירדן (צילום: רויטרס)

הסכם השלום הרגיע את הירדנים לזמן מה, אך חרדותיהם ניעורו מחדש כשלא הייתה כל התקדמות לקראת הסדר בעניין הפלסטיני. בשל כך יחסי שתי

המדינות נעים על שני מסלולים במקביל ובעת ובעונה אחת. מצד אחד, שתי המדינות שותפות בתיאום ביטחוני-אסטרטגי אזורי, בשמירת השלום לאורך הגבול ביניהן ובתחומי ביטחון ומודיעין מגוונים. מן הצד האחר, בזירה הפלסטינית ישראל נתפסת יותר ויותר כאיום אפשרי על הביטחון הלאומי הירדני.

ירדן חוששת מן ההשלכות האפשריות של המהפכה בסוריה, אך בשלב זה כוחות המשטר חזקים מן האופוזיציה, והשלטון ומתנגדיו מתנהגים בריסון הדדי. בנסיבות אלה קשה להעלות על הדעת הצעה שלילית ומסוכנת יותר בעיני ירדן מזו של הנשיא טראמפ ליישב המוני פליטים מעזה בממלכה. ההצעה (שהירדנים משוכנעים שמקורה בישראל) נדחתה באופן קטגורי על ידי ממשלת ירדן והציבור הרחב בממלכה. הרעיון גם סותר סעיף מפורש בהסכם השלום עם ישראל, ואף עלול לסכן את קיומו.

בשנת 2021 חגגה הממלכה ההאשמית של ירדן מאה שנים לקיומה. במהלך שנת 2024 ציין המלך עבדאללה ה-II רבע מאה לשלטונו, שהחל עם מות אביו, חוסיין, בשנת 1999, לאחר שזה ישב על כס המלוכה קרוב ל-46 שנים. מדובר ברקורד של יציבות מרשימה ביותר, שאין דומה לו בקרב שכנותיה הערביות של ירדן שנולדו כמוה בראשית שנות העשרים של המאה הקודמת. אף על פי כן, בשיח הישראלי, מזה שנים רבות, עולים ספקות דווקא ביחס ליציבותה של הממלכה ההאשמית. גם לאחרונה, עם נפילת משטר אסד בסוריה, מיד עלתה אצלנו השאלה באם ירדן היא "הבאה בתור". אך ירדן יציבה יותר ממה שנדמה.

שכנותיה של ירדן בסהר הפורה: עיראק, סוריה ולבנון, נחשבו תמיד "מדינתיות" יותר, למרות שדווקא הן סבלו וסובלות מחוסר יציבות כרוני. ירדן נראתה מלאכותית יותר מן האחרות שהוקמו סביב בירות היסטוריות, כמו ביירות, דמשק ובגדאד, בעוד ירדן נוסדה כאמירות מדברית ללא מרכז עירוני כלשהו. אך ירדן איננה פסיפס עדתי מורכב כמוה ונהנתה בשל כך מהיסטוריה יציבה יותר, ולא זועזעה חדשות לבקרים כמוהן על ידי מאבקים עדתיים שקרעו את חברותיהן לגזרים.

מתוך אינטרס משותף ישראל וירדן הכילו ביניהן את העניין הפלסטיני בגדה המערבית עד מלחמת ששת הימים בשנת 1967. המלחמה ותוצאותיה האיצו את תחייתה של התנועה הלאומית הפלסטינית, והעמיקו את

סוריה - מבשאר אל-אסד לאבו מוחמד אל-ג'ולאני (אחמד אל-שרע)

אייל זיסר

אל-אסד. במהלך המלחמה שהתנהלה מאז בין ישראל לבין חברות ציר הרשע ספגו חיזבאללה ואיראן מכות קשות ששללו מהן את היכולת להתגייס לצידו של בשאר אל-אסד בשעתו הקשה, ולכך יש להוסיף גם את שקיעתה של רוסיה במלחמה באוקראינה.

אל-ג'ולאני נואם בוועידת הניצחון (ערוץ הטלגרם של נשיאות סוריה 29.12.25)

קצב האירועים בסוריה הפתיע גם את ישראל, ואף עורר בה חשש מן הבאות. שהרי את מקום בשאר "השטן המוכר" ששמר לאורך שנים על השקט לאורך הגבול בין שתי המדינות החליף עתה אבו מוחמד אל-ג'ולאני. זה שאת ראשית דרכו עשה כפעיל בשורות אל-קאעידה וארגון דאע"ש. בישראל התקשו אפוא לשקלל את ההשלכות קצרות וארוכות הטווח של המהפך שהתחולל בסוריה - מחד גיסא, מכה לאיראן ולחיזבאללה שסוריה

ביום 27 בנובמבר 2024, היום בו נכנסה לתוקף הפסקת האש בין ישראל לבין חיזבאללה, פתחה היא'ת תחריר אל-שא'ם (חזית השחרור של אל-שא'ם/סוריה), קבוצת המורדים הגדולה והחשובה בצפון סוריה בהנהגתו של אבו מוחמד אל-ג'ולאני (אחמד אל-שרע), במתקפה נגד כוחותיו של המשטר הסורי. מתקפת המורדים נחלה הצלחה מפתיעה ובתוך 12 ימים עלה בידיהם להשתלט, כמעט בלא קרב, על סוריה כולה. נוכח התקדמותם המהירה של המורדים קרס המשטר הסורי כמגדל קלפים, ובשאר אל-אסד שעמד בראשו נמלט מארמונו בדמשק ומצא מקלט במוסקבה. אין ספק כי קו ישיר מחבר בין מתקפת טופאן אל-אקצא שבה פתח מנהיג החמאס, יחיא סינואר ב-7 באוקטובר 2023 לבין נפילת משטרו של בשאר

המשך בעמוד 5

CONTACT US
שלחו משב ותגובות למערכת

מבשאר אל-אסד לאבו מוחמד אל-ג'ולאני

לא רק שלא הסתיים אלא למעשה התחדש במלוא עוזו. הפעם בכיכובו של אחמד אל-שרע, פעיל אל-קאעידה ודאע"ש בעברו, שנשלח מטעם מנהיג דאע"ש להקים בעבורו שלוחה סורית כשפרצה במדינה מלחמת אזרחים. אבל במהלך העשור האחרון עבר תהליך של התנתקות משולחיו, ולטענתו גם מתפיסות העולם שלהם.

היוותה חוליה מקשרת קריטית ביניהם, ומאיך גיסא עלייה לשלטון של גורם אסלאמי ג'יהאדי העלול להפר את השקט לאורך הגבול ולהוות איום בטוח הארוך לישראל. נפילת שושלת אסד מהווה סיומו של פרק ארוך בתולדותיה של סוריה. אבל המאבק על סוריה, על השליטה בה על האוריינטציה של דרכה וזהותה

טורקיה בסוריה: בעלת הבית החדשה?

גליה לינדנשטראוס

זאת, לאור היווצרות בעיית פליטים משמעותית בטורקיה, פיגועי טרור והתחזקות של הכורדים הסורים.

האירועים האחרונים שהובילו להפלת אסד מעמידים את מדיניות התמיכה במורדים באור אחר, ובעקבותיהם טורקיה נמצאת בעמדה טובה להיות בעלת השפעה משמעותית בסוריה בעידן פוסט-אסד. גם מבחינת השיקום הכלכלי וגם מבחינת הבנייה מחדש של צבא סוריה

אלג'ולאני וארדואן (ערוץ הטלגרם של נשיאות סוריה, 4.2.25)

וארגוני הביטחון במדינה, טורקיה תהיה דומיננטית. לכך יש גם פוטנציאל להביא לחיכוך ביחסי ישראל-טורקיה כיוון שלטורקיה היום חשוב המתרחש בכל המדינה הסורית ולא רק המתרחש בצפון המדינה כפי שהיה בעבר.

בהרצאה גם נידון הנושא הכורדי, ושאלת המשך קיומה של הישות האוטונומית בצפון-מזרח סוריה שבה יש משקל רב לשלוחה הסורית של המחתרת הכורדית. בין היתר נטען שבמידה והכוחות האמריקאים בסוריה ייסוגו, הדבר יקשה מאוד על הכורדים בסוריה לשמר את מידת האוטונומיה שממנה הם נהנים כיום.

במהלך מרבית המאה ה-20, שררה עוינות בין טורקיה וסוריה בין היתר על רקע מחלוקות בנושא משאבי מים, השליטה הטורקית בחבל אלכסנדריה/הטאי, והאירוח של המחתרת הכורדית בשטח סוריה, שאף הביא את שתי המדינות להיות על סף מלחמה בשנת 1998. יחד עם זאת, כאשר מלחמת האזרחים בסוריה פורצת ב-2011, האירוע תופס את יחסי טורקיה וסוריה בנקודת שיא לאחר מאמצים שהושקעו

כמה שנים קודם לכן בשיפור היחסים בין המדינות. עם זאת, חצי שנה לתוך מלחמת האזרחים מקבלי ההחלטות הטורקים מתייאשים מהניסיון לשכנע את נשיא סוריה, בשאר אל-אסד, לערוך רפורמות פוליטיות ומתחילים לצאת פומבית נגדו. מתוך הנחה שאסד ייפול מהר, הם מתחילים לתמוך בארגוני המורדים. ככל שהמלחמה נמשכת, טורקיה העניקה סיוע לשלל ארגוני מורדים - מאלו היותר חילוניים באופיים ועד אלו הג'יהאדיסטים. לאור ההצלחה של ההתערבות של איראן ושל רוסיה במלחמת האזרחים בסוריה לשמור על שלטונו של אסד עד לשלהי 2024, מדיניות זו של תמיכה במורדים נחשבה שנים רבות בטורקיה לכישלון.

הפתעה אסטרטגית תמיד?

עזר גת

מאוד למנוע את הצלחתה. פחות מודעות קיימת לכך שכל הניסיונות במאה ה-20 להשיג הפתעה אסטרטגית הוכתרו בהצלחה, ללא יוצא מן הכלל. ההרצאה מציגה עובדה זו, ומרביט המקרים הכלולים בה ידועים היטב, גם אם השורה התחתונה הוכרה פחות. כמו כן מוסיפה ההרצאה על ההסברים להצלחה יוצאת הדופן של הפתעה אסטרטגית, ובוחנת מה ניתן לעשות לנוכח הממצא החד משמעי בעניין.

מימין: יובל חלמיש ועזר גת, למטה: יגאל סימון

הפתעת ה-7 באוקטובר, חמישים שנה בדיוק לאחר ה-6 באוקטובר 1973, חזרה והעלתה במלוא חומרתה את השאלה מדוע וכיצד הפתעות אסטרטגיות מתרחשות. לאחר הטראומה של שנת 1973, שהעסיקה את אמ"ן, את מערכת הביטחון ואת התודעה הציבורית בישראל במשך עשורים, חזרו כל רכיביה של הפתעה ההיא - בתוצאות קסטרופוליות.

בספרות הפתעה האסטרטגית ידוע שעל פי הניסיון ההיסטורי קשה

CONTACT US
שלחו משוב ותגובות למערכת

כשאומרים מנהל אזרחי - למה מתכוונים?

דוד שחק (שפי)

בהסכם הביניים עם אש"ף שנחתם בספטמבר 1995, נכתב ש"המנהל האזרחי בגדה המערבית יפורק והממשל הצבאי ייסוג וימשיך בסמכויותיו הביטחוניות".

מקורות תקציב המנהל האזרחי בציר זמן:

1967-1981, חלק מתקציב מדינת ישראל.
1987-1995, גביית מיסים מהאוכלוסייה הפלסטינית.
1995 ואילך, תקציב מדינת ישראל והכנסות פנימיות.

תקציב המנהל האזרחי לשנת 2025:

תקציב רגיל 218,576,000 ₪
תקציב פיתוח 89,311,000 ₪.

הארגונים הפועלים באיו"ש:

באיו"ש פועלים ארבעה ארגונים כשכל אחד מפקדה/מנהלה נפרדים: אוגדה, מנהל אזרחי, שב"כ ומשטרה. פעילותם מונחית ומתואמת ע"י אלוף הפיקוד שהוא הריבון. פורום זה מכונה "השולחן המרובע/ארבע הרגלים", הרעיון המרכזי-שיתוף פעולה בין המרכיבים תוך ניצול היתרון היחסי של כל ארגון וחשיבותו של שיתוף הפעולה.

ממשק מנהל אזרחי - אוכלוסייה ישראלית היום:

כיום, ניתנים כל שרותי הממשלה לאוכלוסייה הישראלית ישירות ע"י משרדי הממשלה בישראל. פרט לאלה הקשורים למקרקעין ובדגש על תוכניות מתאר-תכנון ובניה.

המנהל האזרחי (המנהא"ז) הוקם בשנת 1981 בהמשך לדיון שנערך בממשלה ביום 4 באוקטובר 1981 בנושא "ארגון מחדש של מערכת הממשל הצבאי ביהודה, שומרון וחבל עזה". בהמשך לדיון זה, יצא ביום 8 בנובמבר 1981 צו מס' 947 בחתימתו של אלוף פקוד שהוא הריבון באזור יו"ש.

מטרת הדיון בממשלה והצו שלעיל הייתה ארגון מחדש של מערכת הממשל הצבאי ביו"ש וחבל עזה כדי להפריד בין הפעילות הביטחונית (ביטחון חוץ ופנים) שהייתה ונשארה באחריות אלופי הפקוד לבין הפעילות האזרחית שתהיה באחריות מנהל אזרחי.

למעשה, המנהל האזרחי היה הגוף השלטוני ("הממשלה") אשר סיפקה שירותים ממשלתיים לאוכלוסייה המתגוררת באזור, פלסטינית וישראלית. מדובר במנגנון גדול מאד שבו עבדו אנשי צבא (500), אזרחים - נציגים של משרדי הממשלה בישראל (300) ופלסטיניים (13,000).

ציר זמן 1967-2025 היום:

1967-1981: ממשל צבאי.
1981-1995: מנהל אזרחי לצד מערכת הביטחון.
1995 ואילך: מנגנון תאום וקישור מול הרשות הפלסטינית (רש"פ) ומנהל אזרחי מול ההתיישבות הישראלית בדגש על כל תחומי המקרקעין (תכנון ובניה, ניהול אדמות האזור).

מחלקת הבקרה ("איפכא מסתברא") ושאלות נחיצותה, חשיבתה ותוחלתה

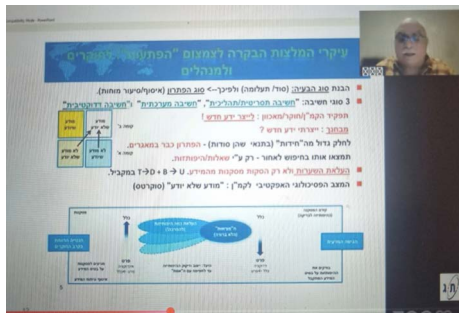
שלמה קשי

מסתברא / "פרקליט השטן" / צוות אדום: הינם טכניקות בשימוש הבקרה ואינן מהות הבקרה. עד 1984: הבקרה הוכפפה לחטיבת המחקר, במסגרת מחלקת מחקר בסיסי ובקרה, והיה בכך אבסורד מתמשך: המבוקר העיקרי הוא מפקדו של המבקר. משנת 1984 הוכפפה הבקרה לראמ"ן.

בעשור האחרון, ובמיוחד לאחר הפתעת ה-7 באוקטובר 2023, נשמעו לא אחת טענות על

החלשות מעמד הבקרה באמ"ן. יודגש כי מנגנון בקרה מודיעיני קבוע הינו יצירה ישראלית ייחודית, אשר "הועתקה" בקביעות משנת 2008 רק בהולנד, ולזמן קצר נוסתה בבריטניה.

כדי להבין את חשיבת הבקרה, הועלו כמה מאפיינים

ההרצאה עסקה בשלושה תחומים: ההיסטוריה של הבקרה - גוף ה"איפכא מסתברא" של אמ"ן; מתודולוגיה: כיצד חושבת הבקרה, לפחות על פי המודל אותו ניסיתי לממש באמ"ן; ולבסוף: דוגמאות להמחשת הצלחות המנגנון ודרך החשיבה, במגמה לשכנע בצורך בהמשך קיומו של גוף זה, הגם שנכשל באמ"ן ערב מלחמת "חברות ברזל", אוקטובר 2023. ההרצאה היוותה גם פתיח להרצאה במסגרת המל"מ ב-22 דצמבר

בשאלת עתיד הבקרה ויכולתה למנוע הפתעות אסטרטגיות.

הבקרה באמ"ן הוקמה בראשית 1974, כלקח אמ"ני עצמאי ומיידי, טרם ועדת אגרנט. ייעודה: מניעת הפתעה נוספת דרך שינוי תרבותי: מנגנון קבוע לערעור תקפות הערכות המחקר. יודגש כי המושגים המוכרים כגון "איפכא

CONTACT US
שלחו משב ותגובות למערכת

מחלקת הבקרה ("איפכא מסתברא")

רובץ. תרבות קהילת המודיעין המטפחת עיסוק במבצעים ("סודות" - חידות שלהן יש תשובה) על פני עיסוק במחקר אסטרטגי ("תעלומות" שגם לאויב אין תשובה), מקשה עוד יותר על עשיית המחקר. לחשיבה על בסיס העלאת השערות ובחינת תקפותן (דדוקציה) מקום מרכזי בחשיבת הבקרה. הודגש כי עבודת הבקרה מותנית לא רק ביכולות ההעמקה והיצירתיות של המשרתים בה, אלא במידה רבה בניבוי מראש אמ"ן.

נוכחיים של עבודת המחקר, מושא הבקרה: העת הזו מאופיינת בגודש מידע. אם בעבר אומנות המחקר הייתה לבנות תמונה ממעט "חלקים"/ידיעות, כיום האומנות היא לזהות מ"ם המידע את החשוב והאותנטי, בעת שגם כמות ה"רעשים" ובמיוחד ה-"פייק" עלו מאד. גודש המידע הפך להיות "עושר השמור לבעליו לרעתו", המעצים את הקשיים המובנים בעבודת המודיעין (קושי פיצוח סודות, קושי בניבוי העתיד ועוד) שהם בבחינת "לפתח חטאת

"מועדון הבצלת"

המודיעין בעשור שלפני מלחמת "חרבות ברזל"

דני אשר

צבאות הטרור וסכנת התיאום ביניהם, שהחזירה את תרחיש הייחוס של "מלחמה רב-זירתית". בנוסף, הוצגה התוכנית הרב-שנתית "תנופה" והפרויקטים המרכזיים של אמ"ן שבוצעו במהלך התקופה הנסקרת. במרכז הערב התקיימה הרצאתו של תמיר שעסקה בתהליכי העומק באמ"ן בשנים שלפני מלחמת "חרבות ברזל". ההרצאה הציגה את עיקרי דברים מתוך מאמרו של אל"מ (בדימ) **רועי תמיר** שפורסם לאחרונה ב"שילוח" 38 תחת הכותרת "אמ"ן - קווים לדמותו של השבר". המאמר פורסם גם בגרסה מקוצרת יותר בכתב העת של המל"מ "מבט מל"מ" גיליון מס' 99. בדבריו הציג תמיר מספר דוגמאות ותיאר את אגף המודיעין כמכור לטכנולוגיה, מזניח את טיפוחן של מיומנויות יסוד ומתעלם מההבדל התרבותי בין אנשיו לאויב. בהמשך קרא תמיר לשוב למושכלות יסוד במלאכת המודיעין. הוא הציע בחינה של תהליכי העומק שעברו על אגף המודיעין והביאוהו למצב הבעייתי שבו הוא שרוי כיום. לצד שינויים חיוביים ומבורכים שעברו על הארגון - ושאותם יש לשמר - קרא תמיר לעקור מן השורש שורה של מגמות שליליות שגבו מאגף המודיעין מחיר מקצועי יקר.

המפגש הראשון לשנת 2025 של 'מועדון הבצלת', מועדון החברים של המל"מ, התקיים ב-13 בינואר 2025. מפגש זה פותח סדרה של ערבי עיון שיעסקו במודיעין בעשור שלפני מלחמת "חרבות ברזל".

נושא המפגש הראשון היה - **תהליכי העומק באמ"ן בעשור שלפני מלחמת "חרבות ברזל"**, והוא הוצג בעיקרו ע"י אל"מ (מיל) רועי תמיר. תמיר היה בתפקידו האחרון מפקדו של מערך ההדרכה בחיל המודיעין, ולפני כן במספר רב של תפקידים במחקר ובמודיעין השדה כולל

קמ"ן פיקוד הדרום, ראש זירה ורע"ן במחקר וקמ"ן אוגדה. במפגש השתתפו בין השאר קצינים במדים ובהם מפקד מערך ההדרכה של חיל המודיעין, חניכים בקורס בכיר, מנכ"ל המל"מ **יובל חלמיש** וכן תא"ל (בדימוס) **זורון תמיר** (בעבר קמנ"ר ואביו של רועי) ותא"ל (בדימוס) **ד"ר צביקה שטאובר** בעבר יו"ר המל"מ.

יו"ר ועדת מורשת ותכנים במל"מ, תא"ל (מיל) **ד"ר דני אשר**, פתח בסקירה של צה"ל ואמ"ן במהלך העשור שלפני המלחמה תחת הכותרת - "עשור אבוד" או "תנופה" רבה? בצד סקירת התקופה והאתגרים במהלכה, הוצגו האיומים על המדינה שהשתנו בד בבד עם התפתחות המערכים הטכנולוגיים. כמו כן הוצגה תפיסת המערכה בין המלחמות (המב"ם), נוכח התעצמות

70 שנה למותו של לוחם הסתר סא"ל מקס מאיר בינט ז"ל

הביאה לחשיפתו ולמעצרו. לאחר עינויים קשים בכלא המצרי שלח יד בנפשו.

כ-90 אנשים, ביניהם קבוצה של קצינים וחיילים מאמ"ן, מנכ"ל המל"מ **יובל חלמיש** ורע"ן מורשת באמ"ן סא"ל (מיל) **גדעון מיטשניק**, הגיעו מכל רחבי הארץ לטקס האזכרה, לחבק ולחזק את **מישל בינט**, בתו היחידה, ובני משפחתה, ולהצדיע לאביה. האירוע היה משמעותי מאד ומרגש.

ביום שישי ה-27 בדצמבר 2024 נערך בכפר חסידים הטקס המסורתי להדלקת נר חנוכה לזכרו של לוחם הסתר סא"ל **מאיר-מקס בינט ז"ל** בסימן 70 שנה למותו. בינט גויס לצה"ל ומשנת 1949 עסק בפעילות חשאית מטעם חיל המודיעין.

בשנת 1952 הגיע למצרים בכיסוי של איש עסקים גרמני למשימת איסוף מידע. הגם שלא היה קשור לרשת של "מבצע סוזאנה" (היא פרשת "העסק הביש") נפילתה

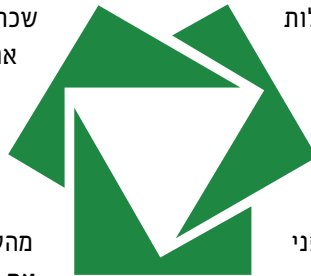

פעילות המורשת במל"מ

דני אשר

על מפעל המורשת באמ"ן

בסוף ינואר 2025 התקיים במרכז למורשת המודיעין **גמר חידון מורשת אמ"ן לשנת 2025** תחת הכותרת: "ממשבר - להזדמנות". האירוע נערך בשיתוף בין רע"ן מורשת באמ"ן ומדור חינוך אמ"ן והמל"מ. מתוך 140 משתתפים מכלל היחידות והמערכים הגיעו לגמר שבעה קצינים, נגדים וחיילת. הם לוו בחברים מהיחידה ובבני משפחה. בראשית האירוע נשא דברים מנכ"ל המל"מ, **יובל חלמיש** שבירך את הנוכחים וסיפר על המל"מ ופעילותו. בוועדת השופטים נטל חלק אל"מ (בדימוס) **נעם שפירא**, יו"ר ועדת המורשת של 8200. החידון כלל שלב אינטראקטיבי של שלטים והופק ע"י **עידו ינקלביץ** מחברת "קליקאית". השאלות התייחסו בעיקר למלחמת יום הכיפורים, ללקחים ויישומם ולמבצעים. חומר הרקע התבסס על ספרי מעשה אמ"ן שכתב **דני אשר**. המשתתפים הפגינו ידע רב ולמידה מהעבר אל ימינו. אנו. בחידון המורשת לשנת 2025 זכתה רב"ט **עדן ש.** מיחידה 8200, שתקבל תעודת הוקרה מראש אמ"ן. רע"ן מורשת באמ"ן שבירך את הזוכים והודה למשתתפים, לשותפים ממדור חינוך ולמל"מ. אמר בסיום האירוע: "החידון הוא צעד נוסף במסע יחד איתכם אל מורשת אמ"ן, למידה מהעבר והיכרות עם אירועים ודמויות מופת. יחד אתכם מקווים להרים את דגל המורשת".

מלחמת "חרבות ברזל" הולכת ודועכת. התחקירים בקהילת המודיעין ובעיקר באמ"ן, בכל הקשור לפעילות המודיעינית ערב המלחמה ובמהלכה, הושלמו, ככל הנראה, אך עוד לא הוצגו לציבור הרחב. כחלק מפעילות המורשת במל"מ הוחלט להתרכז, במהלך שנה זו, בפעילות בקהילה בעשור שמאז "צוק איתן" ועד ל"חרבות ברזל", תחת הכותרת העשור שלפני המלחמה: "עשור אבוד או תנופה רבתי". במסגרת זו יתקיימו במל"מ, בחסות מועדון "חבצלת" במהלך השנה הקרובה, ארבעה מפגשים בהם יוצגו נושאים נבחרים שיתוארו ויסקרו ע"י המומחים לנושא מקרב אלה שעסקו במלאכה. הנושאים עליהם הוחלט הם: מבוא שיעיקרו הצגת העשור וסקירה ביקורתית של תהליכי העומק באמ"ן לפני המלחמה, פיתוח והטמעת הלחימה מבוססת מודיעין (לוח"מ), התארגנות היומנית והפעלתו לפני המלחמה והתארגנות והפעילות במודיעין חיל האוויר במהלך העשור. הערבים בהם יוצגו הנושאים יהיו פתוחים לכלל חברי המל"מ ולאורחים נוספים. הם יתממו, בלי ספק להצגה מושכלת של האירועים המהווים חלק חשוב ממורשת העבר ואפילו מהמורשת העכשווית של אמ"ן וגופי הקהילה בעידן שלפני המלחמה.

טקס הענקת מלגות של הקרן להנצחת ד"ר אל"מ יעקב ברנדיס

פסח מלובני

הנוכחית. אחריו נשאה דברים רחל, רעייתו של ברנדיס, שהציגה את תולדות חייו ותרומתו בתחומים שונים, כולל בתחום המקצועי. הוצג גם סרטון קצר, בו סיפר ברנדיס על עצמו ועל שירותו בזירה, ובמיוחד על פעילותו בתקופת מלחמת המפרץ

מימין: רומה, עשני, מלובני, ברנדיס וקופרוסר

ביום 14 בינואר 2025 נערך במל"מ, זו השנה התשיעית, אירוע חלוקת מלגות לסטודנטים מצטיינים, ששירתו בקהילת המודיעין בצה"ל, מטעם הקרן להנצחת ד"ר אל"מ יעקב ברנדיס, שנפטר בינואר 2016 בהיותו בן 65.

הראשונה בשנת 1991. בחלק השני של הערב נערך טקס חלוקת המלגות, והפעם לשנים עשר הזוכות והזוכים, ששירתו ביחידות שונות של חיל המודיעין. יצוין כי מאמצי הקרן להגדיל את כמות המלגות בסיוע תורם חיצוני הגיעו השנה לשיא, שהוא כפול ביחס למספר המלגות שחולקו בתחילת דרכה של הקרן. את הערב חתמה הרצאת אורח של חוקרת איראן באוניברסיטת חיפה, ד"ר **תמר עילם-גינדין**, שהציגה תמונה מעניינת של המתרחש באיראן בתקופה האחרונה. סא"ל (מיל) **אסנת ניר** שירתה לצדו של ברנדיס בזירה הטכנית והנחתה את האירוע כבעבר.

ברנדיס ז"ל שירת את מרבית שירותו בצה"ל בזירה הטכנית/טכנולוגית בחטיבת המחקר באמ"ן, ועסק בעיקר באיום הנשק הכימי ובפיתוחו במדינות האזור (בעיקר בעיראק ובסוריה). לאחר סיום שירותו בצה"ל כראש הזירה, עבד במשרד הביטחון. הקרן הוקמה במל"מ על ידי המשפחה, ובראשה עומד תא"ל (מיל) **יוסי קופרוסר**, ראש חטיבת המחקר בעבר. חברים בקרן רעייתו של יעקב, ד"ר **רחל ברנדיס**, **שמעון רומה**, לשעבר בכיר בשב"כ ונציב כבאות והצלה, ד"ר **יעקב עשני** והחתום מעלה. האירוע נפתח בדברים שנשא ראש הזירה הטכנולוגית **אל"מ ע' שהתייחס למורשת של ברנדיס ולעבודת הזירה ולתרומתה במלחמה**

המכון לחקר המתודולוגיה של המודיעין

השפעה והתערבות זרה כאתגר אסטרטגי ומודיעיני

דודי סימן טוב

באמצעות פנייה לרגשות הציבור. מאמר נוסף מציג את השפעות הבינה המלאכותית על עולם השפעה בכלל ועל השפעה הזרה בפרט. השער השלישי מציג את המענה הנדרש למבצעי השפעה זרה זדונית, כפי שהוא משתקף במדינות המערב (האיחוד האירופי, ארה"ב

ואוסטרליה) וכפי שהוא נדרש בישראל, בהיבטי התארגנות, מודיעין, רגולציה על הרשתות החברתיות, חינוך הציבור, חקיקה ועוד. במסגרת זו יש מקום נכבד לחברה האזרחית, ובהיותה מותקפת גם מהווה רכיב חשוב במענה. לקריאת הגיליון: [כאן](#)

השפעה זרה באמצעות התערבות שתכליתה לערער את התשתית הפוליטית-חברתית ולפגוע בתהליכי קבלת ההחלטות, היא אתגר אסטרטגי שחשיבותו עולה בשנים האחרונות. נקודת ציון בולטת בהתגברות המודעות לאיום הייתה התערבות רוסיה בבחירות בארה"ב בשנת 2016.

הגיליון החדש של "מודיעין הלכה ומעשה" מציג את הסוגיה ממספר היבטים, ובכלל זה שאלת תפקידו של המודיעין בהתמודדות עם האתגר. זהו פרויקט משותף של המכון לחקר המתודולוגיה של המודיעין והמכון למחקרי ביטחון לאומי (INSS), החל בתמיכת משרד המודיעין והמשיך בתמיכת אגף 'קו האופק' במשרד החדשנות, המדע והטכנולוגיה. בין כותביו נמנים חוקרים באקדמיה, פרקטיקנים בהווה ובעבר ואזרחים הנוטלים חלק במאמץ לבלמת השפעה זרה על ישראל.

מטרת הגיליון היא ניתוח מערכתי של איום משמעותי על ישראל, שבא לידי ביטוי באופן בולט במלחמה הרב-זירתית שנכפתה על ישראל מאז ה-7 באוקטובר 2023. זו כוללת גם מאמצים של שחקנים שונים להחליש את המדינה והחברה הישראלית, בין היתר באמצעות פגיעה בלכידות והעצמת גרטיבים התומכים באינטרסים של גורמים זרים, המתחזים לשיח אתונטי ישראלי.

הגיליון כולל שלושה שערים:

- הראשון מתמקד באיום השפעה הזרה על ישראל. במסגרת זו אנו דנים באיום הנשקף מצד איראן, רוסיה וסין וכן מתנועות פוליטיות כגון האחים המוסלמים וה-BDS. בנוסף, פרק מיוחד מציג מספר מבצעי השפעה שבוצעו בתוך כדי מלחמת "חרבות ברזל" נגד ישראל.
- השער השני מציג כמה וקטורים שאפשר להשפיע באמצעותם. החל מסוכני השפעה אנושיים (יומינטיים), פעילות במרחב הכלכלי, מרחב הסייבר והאקדמיה. נוסף על אלה ראוי לציון מאמר שדן בהשפעה

ניוזלטר תקופתי

ניתן להירשם לרשימת התפוצה של המכון לצורך קבלת עדכונים על פעילות המכון ותוצריו, באמצעות פנייה למייל:

methodology.insight@gmail.com

המכון לחקר המתודולוגיה של המודיעין בראשותו של תא"ל יוסי קופרווסר ממשיך לייצר פעילות חדשנית, עשירה ומקצועית בתחומי עיסוקו. ב-1 בדצמבר 2024 פרסם המכון **ניוזלטר יומי** ובו פירוט עיקרי פעילותו.

למידע נוסף על פעילות המכון ותוצריו המחקריים היכנסו לאתר המכון: www.intelligence.org.il

המרכז למורשת המודיעין (מל"מ) | אתר ההנצחה | ת"ד 3555 רמת השרון 4713402 | טל': 03-5497019, פקס': 03-5497731 | דוא"ל: mlm@intelligence.org.il

CONTACT US
שלחו משב ותגובות למערכת

שלמה מופז

■ **"הברחות אמצעי לחימה מאיראן דרך סוריה וירדן, כפי שעולה ממסמכי שלל"** (19.12.24): ממסמכי שלל עולה תיאור הנתיבים ששימשו את איראן להברחת אמצעי לחימה ללבנון וליהודה ושומרון. להערכתנו למרות הפגיעה ביכולת של איראן להעביר אמצעי לחימה דרך סוריה, מחויבותה של איראן ל"ציר ההתנגדות" תוביל לחיפוש דרכים חלופיות להעברת אמצעי לחימה.

■ **"קווים לדמותו של מנהיג סוריה החדש: מג'הדיסט למדינאי?"** (2.1.25): להערכתנו, השליט החדש, אחמד אלשרע צפוי להמשיך ולהציג את עצמו כאדם פרגמטי כדי להבטיח את התמיכה העממית והבינלאומית בשלטונו המתעצב. אולם עדיין נותר לבחון האם העמדות האידיאולוגיות שאותן גיבש כמנהיג סלפי-ג'האדי יבואו לידי ביטוי גם בהיותו המנהיג הפוליטי של סוריה.

■ **"אמצעי הלחימה שהיו בשימוש חזבאללה במהלך הלחימה נגד ישראל"** (5.1.25): המחקר סוקר את אמצעי הלחימה שבהם השתמש חזבאללה נגד ישראל בין אוקטובר 2023 לנובמבר 2024.

■ **"איראן לנוכח ההתפתחויות האזוריות: אתגרים, תגובות ודרכי פעולה אפשריות"** (23.1.25): להערכתנו, אין כוונת איראן לסגת ממאמציה לנסות ולשמר את מעמדה האזורי ולהמשיך בתמיכתה ב"חזית ההתנגדות".

■ **פעילות ראש "ענף פלסטין" בכוח קדס, סעיף איזדי, כפי שעולה ממסמכי שלל** (30.1.25): במסמכי שלל נחשף תפקידו הקריטי של איזדי בבניית "ציר ההתנגדות"

איזדי (בעיגול) בפגישה עם משלחת חמאס בביקור בטהרן. מימין אסמאעיל הניה, ראש הלשכה המדינית של חמאס לשעבר, משמאל ראש המטה הכללי של הכוחות המזוינים האיראניים, מחמד באקרי (צילום: DEFA PRESS 30.3.24)

ובהיותו דמות מרכזית בקבלת החלטות בחמאס, בהשפעה על מנהיגיה ובמעורבות במהלכים האסטרטגיים שנבנו לקראת מתקפת ה-7 באוקטובר 2023. להערכתנו, איזדי ימשיך להיות גורם מרכזי בניסיונות האיראניים לשקם את "ציר ההתנגדות".

ספרייה

הספרייה ומרכז המידע הממוחשב מהווים מרכיב חשוב במרכז המידע למודיעין ולטרור על שם אלוף מאיר עמית וחלק בלתי נפרד מפעילות אתר ההנצחה. בספרייה מצוי האוסף הגדול ביותר בישראל של ספרים, מאמרים ופריטי מידע בנושאי

מדף תצוגה חודשי של ספרות אנטישמית עם הסבר לכל פריט

מודיעין וטרור. הספרייה מעניקה שירותי השאלת ספרים ושירותים ביבליוגרפיים לקהלים רבים ומגוונים ובתוכם חברי עמותת המל"מ, אנשי קהילת המודיעין, צה"ל, האקדמיה, מומחים למודיעין, טרור, היסטוריה והציבור הרחב.

מנהלת הספרייה היא הגב' **ענבל דקל לוינסון**.

ארכיון

נקלטו חומרים ממלחמת יום הכיפורים ששוחזרו ע"י ארכיון צה"ל. נמשך איסוף, ומיון ותמונות למרכז המבקרים.

■ **מרכז המידע פרסם** בחודשיים האחרונים (31.1.25-1.12.24) 49 מחקרים. דגש על מחקרים המתבססים על מסמכי שלל שנתפסו במלחמה.

■ **נפתחו שתי קבוצות ווטסאפ שקטות** בהם מופצים כל המחקרים במקביל לפרסומם באתר האינטרנט.

■ מוזמנות ומוזמנים להצטרף לקבוצות הווטסאפ בקישורים, לשתף ולהזמין חברים מכרים ובעלי עניין.

■ בעברית: **כאן** • באנגלית: **כאן**

המחקרים

מחקרים עיתיים - 37

- מבט לטרור ולסכסוך הישראלי-פלסטיני: 9 מחקרים.
- מבט לטרור; חזבאללה ולבנון: 9 מחקרים.
- מבט לסוריה (בעקבות הפלת המשטר): 8 מחקרים.
- מבט לאיראן ולציר השיעי: 9 מחקרים.
- מבט חודשי לטרור - חודש נובמבר 2024.
- מבט חודשי לטרור - חודש דצמבר 2024.

מחקרים ממוקדים - 6

- **"הסכם הפסקת האש - עמדות גורמי הכוח בלבנון"** (2.12.24): להערכתנו חזבאללה מציג נרטיב ניצחון למרות אבדותיו, וצפוי לאתגר את יישום ההסכם.
- **"מתקפת המורדים בסוריה וההשלכות האפשריות על ישראל"** (6.12.24): להערכתנו ההשתלטות של גורמים ג'האדיסטיים על אמצעי לחימה מתקדמים, עלולה להוות איום על ישראל בטווח הארוך.
- **"הלכי רוח ברצועת עזה במלאת שנה למלחמת 'חרבות ברזל'"** (8.12.24): תחושות האופוריה בקרב הציבור התחלפו בתחושות קשות של ייאוש מהמצב על רקע ההרס הכבד, העקירה מהבתים ומספרי ההרוגים. אך לא ניתן לזהות מחאה ציבורית נרחבת נגד חמאס.
- **"פעילות מנגנוני הביטחון של הרשות הפלסטינית נגד החמושים במחנה הפליטים ג'נין"** (15.12.24): הרשות מנסה להפגין משילות בניסיון למצב את עצמה כגורם השלטוני ברצועת עזה "ביום שאחרי". להערכתנו מדובר באתגר מורכב שיצריך פעילות ממושכת של מנגנוני הביטחון ובפרט על רקע הניסיון של איראן להעביר את גזרת יהודה ושומרון.
- **"ההסלמה בין החות'ים לבין ישראל וארה"ב - דצמבר 2024"** (25.12.24): להערכתנו החות'ים שואפים להגביר את תקיפותיהם נגד ישראל, כדי למצב את עצמם כזירה הפעילה המובילה של "ציר ההתנגדות" ולשמר את מעמדם כלפי חוץ וכלפי פנים.

■ **"מסמכי שלל עולה כי חמאס עושה שימוש במידע שפורסם במכון מחקר ישראלי"** (9.1.24).

מחקרי עומק ותשתית - 6

■ **"גורמי הכוח בסוריה לאחר הפלת משטר אלאסד - מורה נבוכים"** (13.12.24): להערכתנו ריבוי הקבוצות והאינטרסים המנוגדים עלולים להוביל לעימותים פנימיים ולהחרפת הכאוס בתוך סוריה. עם זאת, הצדדים ינסו להפיק את הלקחים משגיאות שנעשו באזורים אחרים במזרח התיכון, ובטווח הארוך ייתכן שקיימות גם הזדמנויות להסדרה ולייצוב סוריה.

עמותת בוגרי יחידה 504 - מודיעין 10

גדי זהר

עמותת בוגרי יחידה 504-מודיעין 10 חוגגת את השלמת פרויקט הטמעת חומרי ארכיון היחידה בארכיון צה"ל

ולחזוק החיבורים של חיילים וקצינים עם מורשת היחידה. מפקד היחידה בירך את העמותה, העניק תעודות הערכה למתנדבים והדגיש את חשיבות הפרויקט ליחידה ולמורשתה. מנהלת הארכיון ציינה את ייחודיות הפרויקט שבעקבותיו יחידות נוספות באמ"ן מעבירות את חומרי הארכיון שלהן לארכיון ועדיין לא כולן. יו"ר העמותה בירך את המתנדבים. הוא ציין במיוחד את מנהל העמותה, **שמוליק מוראד**, שניהל את הפרויקט מראשיתו ועד סיומו, את **ליאת אחי עזרא** שניהלה את הפרויקט מטעם הארכיון ופרופ' **יגאל שפי** שהיה המנחה המקצועי. כזכור הפרויקט זכה בתעודת הערכה מיוחדת במסגרת פרס ראש אמ"ן לחשיבה יוצרת בשנת 2019 ובכך נפתחה קטגוריה חדשה בפרס זה - תרומה למורשת.

בנוכחות מפקד היחידה, פורום המפקדים, מנהלת ארכיון צה"ל והסגל הבכיר ציינה העמותה את סיום הפרויקט "מחומרים דוממים למאגר ידע פעיל" באירוע שנערך בארכיון. לפני שמונה שנים יזמה העמותה את העברת כל ארכיון הנייר והמדיה של היחידה לארכיון צה"ל בשיתוף פעולה של היחידה והארכיון. העמותה לקחה על עצמה להטמיע את הכמות העצומה בארכיון על ידי מתנדבים. כ-40 מתנדבים, מהם שישה מפקדי יחידה לשעבר, תרמו ימים רבים של עבודה בחדר מיוחד שהוקצה לעמותה בארכיון והטמיעו 50,000 תיקים לצד חומרי מדיה, תמונות, תצ"א ועוד. כל אלה הפכו להיות מאגר היסטורי נגיש ליחידה, לעמותה ולחוקרים מורשים. במקביל למלאכת ההטמעה, אנשי העמותה כתבו וכותבים עשרות עבודות מורשת על בסיס החומרים שהוטמעו בארכיון. עבודות אלו מופצות ביחידה, ומשמשות להדרכה

הנצחת לוחמות המוסד - סילביה רפאל ויעל מן

ד"ר שולי בינה

ביירות לאחר שכוחות צה"ל עצבו את המקום. על תפקודה במבצע קיבלה בשנת 1982 את עיטור "צל"ש הרמטכ"ל". ראש עיריית הרצליה, **יריב פישר**, פתח את האירוע בציינו שגבורת לוחמות המוסד, שמשמה דוגמה ומופת לנשים הלוחמות שבאו בעקבותיהן ועד היום. הביע תקווה לשחרורם הקרוב של החטופים בעזה.

מימין: יעל מן וסילביה רפאל

האלוף **עמירם לוין** שהשתתף במבצע "אביב נעורים" ולאחר מכן היה משנה לראש המוסד, קרא לתת לנשים לוחמות מקום של כבוד, לאחר שנים רבות, מאז מלחמת השחרור מקומן נדחק בצד. לדבריו: "ה-7 באוקטובר חשף יכולות מדהימות של נשים לוחמות, גבורתן אומץ ליבן, והן ממשיכות דרכן של לוחמות המוסד בהיסטוריה המדממת שלנו". נציג היחידה במוסד, שנשא דברים ציין שהאגף משתנה ברוח הזמן, אך הערכים נשארו כשהיו. הוא הביע תודה לעיריית הרצליה על יוזמתה להכרה במורשת הלוחמות. את הדברים חתם האלמן של מן, **ג'ון**, בתיאור מרגש על אישיותה המיוחדת.

בטקס יוצא דופן, שיזמה עיריית הרצליה, הוקדשה גינה ציבורית שם לזכרון של לוחמות המוסד סילביה רפאל (1937-2005) ויעל מן (1936-2021). שמות שתיהן פורסמו בציבור בשל חלקן במבצעים נגד הטרור, שיזמה הממשלה בעקבות טבח 11 הספורטאים באולימפיאדת מינכן בספטמבר 1972.

סילביה רפאל, ילידת דרום אפריקה, עלתה לארץ בשנת 1963 והצטרפה למוסד כלוחמת. ביולי 1973 נטלה חלק במבצע לחיסול חסן סלאמה בעיר לילהאמר בנורווגיה. המבצע כשל בשל טעות בזיהוי, סילביה נעצרה ונשפטה עם חברי החוליה לתקופת מאסר בנורווגיה, והיא נישאה לעורך דינה הנורווגי. לבקשתה נקברה בקיבוץ רמת הכובש, שבו התגוררה מספר שנים.

יעל מן עלתה מארה"ב בשנת 1968 והשתתפה במבצע המוסד בשנות ה-60 וה-70. התפרסמה בשל חלקה במבצע "אביב נעורים" באפריל 1973 בביירות, שבו חוסלו ראשי בכירי ארגונים על ידי יחידות צה"ל, ראש המוסד לשעבר, **אפרים הלוי**, ציין שיעל מן "הגיעה ראשונה ועזבה אחרונה" את

CONTACT US
שלחו משוב ותגובות למערכת

פעילות עמותת בוגרי 8200 (ש.ת.2)

מאיה שלו ונעם שפירא

עמותת בוגרי 8200 בעשייה למען הבוגרים והחברה

למשתתפיה כלים להתקדמות משמעותית בשוק העבודה, וחיזקה את קהילת הבוגרים.

אנחנו רוצים להגיד תודה לשותפים שלנו אשר אפשרו לנו לקיים את התוכנית Meitar Law Offices-1 Varonis, ומבקשים לספר לכם על המחזור הבא של התוכנית אשר מיועד להיפתח באפריל 2025!

③ הסתיימה ההרשמה לשני אקסלרטורים של העמותה - LEAP-1 8200EISP

שני אקסלרטורים המעודדים חדשנות ויזמות טכנולוגית מבית העמותה - LEAP המחברת בין רופאים ואנשי טכנולוגיה, LEAP-1 8200EISP המקדמת יזמות טכנולוגית בארץ, קיימו אירועי מתעניינים בהם השתתפו רבים. האירועים היו מלאים בהשראה, שיתופי פעולה ואנרגיה חיובית.

① סדרת אירועי הנטוורקינג 8200NET התחילה בהצלחה גדולה

אירוע הנטוורקינג הראשון התקיים במסגרת סדרת אירועי נטוורקינג חדשה במרכז לפיתוח קריירה בעמותה. האירוע התמקד בתחום הפינטק וכלל הרצאה מעוררת השראה של **רקפת רוסק עמינח**. פאנל מומחים העניק תובנות חשובות על מגמות ואפשרויות בתעשייה.

② סיום תוכנית המנטורינג ע"ש ספי גניס ז"ל

תוכנית המנטורינג של עמותת בוגרי 8200 הגיעה לסיומה באירוע מרגש במשרד עורכי הדין מיתר. התוכנית ארכה ארבעה חודשים, בהם 30 בוגרי יחידה צעירים התחברו עם מנטורים בוגרי היחידה לליווי אחד על אחד, ונפגשו לערבי תוכן בנושאי קריירה. התוכנית, שנקראת על שמו של ספי גניס ז"ל, בוגר היחידה אשר נרצח במסיבת הנובה, סיפקה

פעילות המורשת של העמותה

צוות המורשת ממשיך בקיום פגישות מורשת עם הסגל הפעיל ביחידה. כולל השתתפותו של אל"מ (בדימוס) נעם שפירא ביום המורשת שקיים ענף מקצועות בבה"ד 15. כמו כן, הצוות מפיץ ביחידה לקטי מורשת בנושאים הרלבנטיים לפעילותה, כגון הפעילות שקיימה היחידה מול תימן בשנות ה-60 של המאה הקודמת, האפשרות להטיל אחריות מחקרית על היחידה (בדגש על נושא ההתרעה) לאחר מלחמת יום הכיפורים בשנים 1974-1973. טורי מורשת מופצים גם במידעונים של עמותת בוגרי היחידה (שמ"מ).

הנחלת מורשת באמ"ן בסימן השיח הבין-דורי

גדעון מיטשניק

ההאזנה במלחמת יום הכיפורים (ברמת הגולן). היו אלו אירועים משמעותיים ומרגשים הן לדור המשרתים בהווה והן לוותיקים. בנוסף נערך פאנל בסימן חיבור מורשת אמ"ן לחג החנוכה במפגש בהנחייתו של סא"ל (מיל) גדעון מיטשניק. נטלו חלק בין השאר שני משתתפים מעוררי השראה: **קמ"נית בחטיבה 401** ב"חרכות ברזל" ותא"ל (בדימוס) **אשר סדן**, שהיה עוזר קמ"ן במלחמת יום הכיפורים. השניים שיתפו את הקהל בהתנסות האישית שלהם ובתובנות מהמלחמה וזכו לתשואות מהקהל על ההצגה המרגשת שלהם. סיכם רע"ן מורשת באמ"ן סא"ל (מיל) גדעון מיטשניק שהדגיש את החשיבות של החיבור הבין דורי בין וותיקי אמ"ן למשרתים הפעילים במערכי המודיעין השונים באמ"ן גם בעתיד.

בחג החנוכה האחרון (דצמ' 2024) נערכה באגף המודיעין בצה"ל סדרת אירועים של הדלקת נרות חנוכה בסימן שלשלת הדורות. הדור הצעיר הפעיל במערכי המודיעין השונים השתלב עם ותיקי אמ"ן ביוזמת ענף מורשת באמ"ן ובשיתוף המל"מ. במוקד עמדו אירועי הדלקת נרות בהם שולבו ותיקי אמ"ן: במערך ההדרכה, במחלקת מודיעין השדה, ביחידת האמשי"ט (יחידת איסוף מודיעין ושלל טכני), וביחידה 504. בכל אירוע לצד הדלקת הנרות נשאו הוותיקים דברים על תקופות שונות בשירותם הצבאי, ועל החיבור בין מלחמת יום הכיפורים והפתעת ה-7 באוקטובר 2023 ומלחמת "חרכות ברזל". טקס הדלקת נר שביעי של חנוכה במערך ההדרכה בדרום התקיים בהשתתפות פורום מהמגזר הבדווי וצור שפי, מפקד בסיס ארבל של יחידת

SAVE THE DATE **זומל"מ**

אירועים במל"מ בזום

המל"מ ממשיך לקיים את פעילות "זום מל"מ", במסגרתה אנו מקיימים שידורים מקוונים עם מ.ת.ג. בסוגיות הקשורות בסדר יומנו. מרכזת ומנחה: **יוכי ארליך**.

להלן התוכנית למפגשים הקרובים.

- יום ראשון 16.2.2025 שעה: 18:00-19:30**
ממשל טראמפ - הזדמנויות ואתגרים לישראל
מרצה: אל"מ (בדימוס) **אלדד שביט**, חוקר בכיר במכון למחקרי ביטחון לאומי (INSS) אוניברסיטת תל אביב, בעבר ראש חטיבת המחקר במשרד ראש הממשלה, ובאמ"ן עוזר להערכה של ראש חטיבת המחקר.
- יום ראשון 23.2.2025 שעה: 18:00-19:30**
לאן פניה של הזירה הפלסטינית ביום שאחרי מלחמת "חרבות ברזל"
מרצה: **נועה שוסטרמן דביר**, המובילה את תוכנית פלסטינים והאזור ב"מיינד ישראל", קבוצת ייעוץ אסטרטגיה ומדיניות העוסקת בקידום הביטחון הלאומי של ישראל, חברה בפורום דבורה. בעבר נועה הייתה חוקרת זירה פלסטינית במכון למחקרי ביטחון לאומי (INSS).
- יום ראשון 2.3.2025 שעה 18:00-19:30**
רוסיה והסדר העולמי החדש.
מרצה: **ארקדי מיל-מן**, חוקר בכיר בראש תכנית רוסיה במכון למחקרי ביטחון לאומי (INSS). כיהן כשגריר ישראל ברוסיה וכשגריר ישראל באזרבייג'אן.

קישור להרצאות בשעה היעודה באתר מ.ת.ג.
בתיבה המופיעה בדף האתר מצד שמאל "שידור חי"
<https://bit.ly/3sTqOqL>

* התוכנית אינה סופית, יש לעקוב אחר עדכונים הנשלחים בעדכונים השבועיים ובאתר העמותה: www.intelligence.org.il

'בימת מודיעין'
שריינו ביומנכם

יום שישי 7.3.2025
התכנסות בשעה 08:00 | תחילת האירוע בשעה 09:00
הנושא:
סוריה - לאן?
09:00 - דברי פתיחה - **עמיר רפפורט** (ישראל דיפנס), תא"ל (במיל) **יובל חלמיש**, מנכל המל"מ
09:10 - הצגת פרויקט "שכנות טובה" - הסיוע ההומניטרי לאזרחים סורים במהלך מלחמת האזרחים בסוריה
סא"ל (במיל) **אייל דרוך**, ראש המנהלת
11:00 - פאנל מנוהל ע"י תא"ל (מיל) ד"ר **אמנון סופרין**, משתתפים: האלוף **גרי יצחק**, שימש כמפקד אוגדת איו"ש ומפקד פיקוד העורף; ד"ר **אלי כרמון**, חוקר בכיר ומרצה על טרור וגרילה בימינו; ד"ר **חי איתן ינרוג'ק**, מומחה לטורקיה; ד"ר **מאיר ג'בדנפר**, פרשן ואיש אקדמיה ישראלי יליד איראן.

מידע נוסף אודות האירוע **כאן**
יום העיון פתוח לבני/ בנות זוג.
עלות לחברי מל"מ 40 ₪ / אורחים 50 ₪
מותנה בהרשמה מוקדמת במשרדי המל"מ
בטלפון: 03-5497019 רקפת או בהחזרת **הטופס**
לדוא"ל mlm@intelligence.org.il

שריינו ביומנכם **"מועדון הנצלת"**

הנכם מוזמנים לערב 'מועדון הנצלת' שיתקיים במל"מ ב-25.3.25 בשעה 17:30
בנושא: **הלוחמ"מ כשיטה להורדת מודיעין לדרג הלוחם, התפתחותו וההשלכות בעשור שלפני מלחמת "חרבות ברזל"**
פתיחה: תא"ל (מיל) **יובל חלמיש**
שינוע המודיעין לדרג הנפרס - ניסיונות לפתרון בעבר כחלק מהמורשת
תא"ל (מיל) ד"ר **דני אשר**, ראש ועדת מורשת ותכנים במל"מ
הלוחמ"מ - כיצד המציא עצמו אמ"ן מחדש, וההשלכות מכך
אל"מ (מיל) **גלעד אייזן**
הרשמה לאירוע במזכירות המל"מ - רחלי בטלפון 03-5497019, שלוחה 1 או במשלוח דוא"ל תוך פירוט האירוע אליו נרשמים, שם ומספר טלפון לדוא"ל tmlm@intelligence.org.il

אלוף יהושע שניא (צילום: ד"ר)

יום חמישי 27.2.25 בשעה 14:00
במלאת ארבע שנים לפטירתו של
אזכרה לאלוף יהושע שניא ז"ל
תקיים אזכרה בבית העלמין שבמושב בית חנן

תודותינו

לנחם אילן, לדני אשר, לשולי בינה, ליוסי בן ארי, לעזר גת, לגדי זהר, לאייל זיסר, לגליה לינדשטאוס, לשלמה מופז, לגדעון מיטשניק, לפסח מלובני, לרקפת פאר, לדודי סימן טוב, לאשר ססר לאריק רודניצקי, לדוד שחף (שפי), לשלמה קשי, לדליה שהם, לאלה שושנה, למאיה שלו, לנעם שפירא ולכל מי שתרם וסייע בהכנת גיליון זה.

רואי מל"מ
אגרת המידע של המרכז למורשת המודיעין המופצת באינטרנט.
שמרו על קשר
נשמח לקבל מכם משוב: התייחסויות, תגובות ובקשות.
תודה, **יוכי ארליך**, עורכת "רואים מל"מ"
mlm@intelligence.org.il

CONTACT US
שלחו משוב ותגובות למערכת